

ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย
เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี¹
(Collaboration of Network Partners in Solid Waste Management
Kho Tao Subdistrict Municipality, Koh Phangan District, Surat Thani Province)

นางสาวเบญจวรรณ รักษณรงค์²
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ จันโททัย³

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษากระบวนการก่อตัวและการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2) เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานเชิงความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี (3) เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า (1) ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ริเริ่มในการก่อตัวและประสานความร่วมมือ ได้แก่ เทศบาลตำบลเกาะเต่า เนื่องจากจากเล็งเห็นถึงจุดแข็งของเกาะเต่าว่าเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดและของประเทศ ประกอบกับที่ผ่านมามีความพยายามจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่พยายามจะเร่งแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะที่มีจำนวนมาก เทศบาลตำบลเกาะเต่าโดยความร่วมมือของนายกเทศมนตรี เจ้าหน้าที่เทศบาล ซึ่งเริ่มต้นสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างเครือข่ายในการทำงาน โดยใช้วิธีการขอความร่วมมือ เริ่มจากการขอความร่วมมือจากบุคคลองค์กรหรือหน่วยงานราชการจากภายนอกให้เข้ามาเป็นเครือข่ายร่วมมือกันในการทำงาน จะเห็นได้จากกิจกรรมต่างๆอันเกิดมาจากความร่วมมือกันของชมรมประมงพื้นบ้านเกาะเต่า เครือข่ายร้านค้า น้ำ ชมรมรักเกาะเต่า สมาชิกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเต่า และผู้ประกอบการท่องเที่ยวเกาะเต่า โดยกิจกรรมอยู่ภายใต้การดูแลงานของเทศบาลตำบลเกาะเต่า มีกิจกรรมหลักในการกระตุ้นการตื่นรู้ต่อการจัดการขยะในพื้นที่ อาทิ กิจกรรม Sea Glass การประดิษฐ์เครื่องประดับจากขยะ ขวดและเศษแก้วหาดทราย เพื่อเป็นของที่ระลึกกลับสู่ชายฝั่ง กิจกรรม Plas-Tao เป็นการรวบรวมขยะพลาสติกจากทั้งมหาสมุทรและบนเกาะ เปลี่ยนขยะพลาสติกเหล่านั้นเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายคือการลดปริมาณพลาสติกที่จะฟุ้งกลบ และป้องกันไม่ให้พลาสติกกลับเข้าสู่ชายฝั่งและท้องทะเล โดย

¹ บทความจากการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

² นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ

ผลิตภัณฑ์ไร้ขีดจำกัดทั้งหมดเป็นผลิตภัณฑ์ทำมือบนพื้นเกาะเต่า โดยการสร้างความร่วมมือมีวิธีการดำเนินงานในลักษณะของเครือข่าย กล่าวคือ มีการประสานงานร่วมกันทั้งในการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงานหรือการดำเนินงานภายใต้หน่วยงานที่ดูแล โดยเป้าหมายหลักที่สำคัญในการดำเนินงานร่วมกัน คือเพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อผลักดันให้เทศบาลตำบลเกาะเต่า เป็นต้นแบบในการจัดการขยะของชุมชนที่มีพื้นที่เป็นเกาะ (2) เทศบาลตำบลเกาะเต่าเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการเริ่มต้นในการสร้างข้อตกลงเบื้องต้น การเป็นผู้นำในการทำงานของโครงการ การสร้างความถูกต้องชอบธรรม การสร้างความไว้วางใจ การบริหารจัดการจัดการความขัดแย้ง และการวางแผนในการดำเนินงาน โดยเชิญฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือ โดยการดำเนินงานของเทศบาลตำบลเกาะเต่า มีลักษณะสำคัญที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการความร่วมมือตามแนวคิดของ Robert Agranoff & Michael McGuire คือ กระบวนการดำเนินงานในลักษณะของกิจกรรมความร่วมมือในลักษณะเป็นแนวตั้ง ซึ่งประกอบไปด้วยการแสวงหาข้อมูลและการแสวงหาแนวทางการปรับเปลี่ยน (3) การดำเนินงานของภาคีเครือข่ายสามารถชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานได้ อาทิ ปัญหาจากทักษะในการทำงานและประสบการณ์ในการทำงานของบุคลากรในเครือข่าย ปัญหาเรื่องความต่อเนื่องในการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ ปัญหาจากงบประมาณในการดำเนินการ ปัญหาจากวัตถุประสงค์ที่ไม่ชัดเจน

คำสำคัญ: ความร่วมมือ, ภาคีเครือข่าย, การจัดการขยะมูลฝอย

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาในด้านการจัดการขยะชุมชนมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองใหญ่ซึ่งมีประชากรหนาแน่น มีอัตราการขยายตัวและเติบโตของชุมชน และมีกิจกรรมในการบริโภคค่อนข้างสูง นอกจากนั้นยังเป็นปัญหาที่รุนแรงในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆของประเทศ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม และกิจกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากกลิ่นเหม็นและความสกปรกจากขยะ ปัญหาน้ำเสียจากกองขยะ ปัญหามลพิษ ความเสื่อมโทรมทางภาพลักษณ์ของสถานที่นั้นๆ ปัญหาเรื่องแมลงวันและสัตว์พาหนะนำโรคต่างๆ ปัญหาจากการขนส่งและการจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธี และปัญหาการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ยังไม่เป็นระบบ เหล่านี้ ทำให้การจัดการขยะในท้องถิ่นต่างๆเกิดปัญหาและเริ่มขยายวงกว้างไปทั่วประเทศ แม้ว่าภาครัฐได้จัดสรรงบประมาณให้ท้องถิ่นดำเนินการก่อสร้างระบบกำจัดขยะ แต่ยังคงมีปัญหาในการจัดการและการกำจัดอยู่ ตลอดจนปัญหาการขาดความร่วมมือของประชาชนและการต่อต้านของประชาชนหรือชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานที่กำจัดขยะ ปัญหาการจัดการทั้งหมดมอบให้เป็นภาระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งขาดแคลนทั้งกำลังคนและงบประมาณ ทำให้การจัดการขยะในอดีตเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ

กรมควบคุมมลพิษในปี พ.ศ. 2565 ได้มีการรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยจากชุมชนที่เกิดขึ้นประมาณ 25.70 ล้านตัน หรือ 70,411 ตัน/วัน กระจายตัวตามภูมิภาคต่างๆ โดยขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564 จำนวน 24.98 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 3 เนื่องจากในปี พ.ศ. 2563-2564 ประเทศไทยอยู่ในช่วงล็อกดาวน์ ซึ่งมีการจำกัดกิจกรรมของประชาชน รวมถึงการเดินทางทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้คลี่คลายลงจากจำนวนของผู้ติดเชื้อที่มีแนวโน้มลดลง ทำให้รัฐบาลได้มีประกาศมาตรการคลายล็อกดาวน์ประกอบกับมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศ และเริ่มเปิดประเทศ ส่งผลให้ประชาชนกลับมาดำเนินชีวิตตามปกติมากขึ้นและวิถีการดำเนินชีวิตประชาชนบางส่วนยังคงพฤติกรรมซื้อและบริโภคในบริการสั่งซื้อสินค้าและอาหารผ่านระบบออนไลน์ทำให้ขยะมูลฝอยประเภทบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (single use plastic) มีปริมาณสูงมากขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2565)

จากการที่ขยะมูลฝอยมีอัตราเพิ่มขึ้นส่งผลให้มีการกำหนดนโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ผ่านการกำหนดให้ขยะมูลฝอยเป็น “วาระแห่งชาติ” และได้มีแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559-2564) เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานสำหรับทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนให้การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ได้มีการผลักดันมาตรการต่างๆ อาทิ มาตรการเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยประเภทขยะอินทรีย์ โครงการประกวดจังหวัดสะอาด และการผลักดันการรวมกลุ่มพื้นที่และโครงการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มอบหมายให้เอกชนร่วมดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อลดจำนวนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องลง และเกิดความยั่งยืนในการกำจัดขยะมูลฝอย ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวถึงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งว่า มีบทบาทสำคัญในด้านการรักษาสมดุลของความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำและการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจรูปแบบต่างๆ ทั้งทางด้านคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว และพื้นที่ทำประมง พบว่าพื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 23 จังหวัด รวมประมาณ 3,151 ตารางกิโลเมตร อยู่ภายใต้ความเสี่ยงจากภัยคุกคามทั้งทางธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งการรุกรานพื้นที่ป่าชายเลน การปล่อยของเสียลงสู่ทะเลที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษ สิ่งปฏิกูล

และขยะพลาสติก รวมถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ภาวะโลกร้อนกำลังเป็นภัยต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างมีนัยสำคัญ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

จากความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย จึงมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการด้านขยะมูลฝอย ควบคุมและลดปริมาณของเสียที่กลายมาเป็นมลพิษ ทั้งในรูปขยะอันตราย มลพิษทางอากาศ กลิ่น เสียง และน้ำเสีย โดยส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการใช้ซ้ำหรือหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมการป้องกันมลพิษตั้งแต่จุดกำเนิด เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัดขยะชุมชน มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังสำหรับผู้ก่อมลพิษที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เร่งแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่วิกฤติซ้ำซาก รวมทั้งสนับสนุนมาตรการจูงใจด้านภาษีและสิทธิต่างๆกับผู้ประกอบการที่ร่วมแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะเพื่อลดมลพิษสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการปรับปรุงการจัดการขยะในลักษณะที่ยั่งยืนโดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ดำเนินการอย่างเคร่งครัด (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, 2557)

ทั้งนี้เทศบาลถือเป็นหนึ่งในองค์กรภาครัฐที่จัดตั้งตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง ซึ่งมีอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่เทศบาลในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยกำหนดให้เทศบาลมีบุคลากร งบประมาณ และอำนาจอิสระในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การศึกษา การบริหารสาธารณะ เศรษฐกิจ และการจัดทำบริการและสวัสดิการสังคม ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลโดยมีโครงสร้างการบริหาร คือ สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563)

จังหวัดสุราษฎร์ธานีถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมายที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศและระดับโลก โดยเฉพาะเกาะเต่าซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญอันดับต้นๆของประเทศ นำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายล้านบาท พื้นที่ดังกล่าว จึงถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ทำให้มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวปีละมากกว่า 2,000,000 คน เป็นเหตุก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งนับวันจะมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น สาเหตุของปัญหาเกิดจากการมีขยะมูลฝอยในปริมาณที่มากในขณะที่พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยมีจำกัด นอกจากนี้การกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้อง ประกอบกับการนำขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ยังอยู่ในปริมาณที่น้อยเมื่อเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด อีกทั้งจากรายงานของกรมควบคุมมลพิษ ยังพบว่า เกาะเต่าเป็นพื้นที่วิกฤติด้านขยะ เนื่องจากมีขยะตกค้างบนพื้นที่เต่า 42,000 ตัน โดยมีขยะเกิดขึ้นใหม่ประมาณ 15-20 ตัน/วัน ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาในการบริหารจัดการระบบ เช่น ปัญหาเครื่องจักรชำรุด งบประมาณในการบริหารจัดการ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดการขยะ เป็นต้น โดยเฉพาะพื้นที่เกาะเต่า มีการขยายตัวของชุมชนเมืองและการเติบโตอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและน้ำเสียตามมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการขาดความพร้อม ด้านเงินทุน บุคลากร อุปกรณ์ เครื่องจักรที่ไม่เพียงพอ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเก่าตกค้างในพื้นที่ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2565) ดังนั้น การส่งเสริมคสามร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูจัดการทรัพยากรธรรมชาติในทุกระดับตามประเด็นยุทธศาสตร์การควบคุมและป้องกันมลพิษ ได้กำหนดแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยโดยเน้นการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีการดำเนินการแบบครบวงจร ตั้งแต่การสร้างจิตสำนึกการแยกขยะ ระบบเก็บขนบำบัดและกำจัด ตลอดจนแนวทางที่เหมาะสม โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมเน้นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้มากที่สุด รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพ

ชีวิตของประชาชน โดยมีเป้าหมายควบคุมอัตราการเกิดขยะมูลฝอยไม่เกิน 1 กิโลกรัม/หนึ่งคน/วัน เพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกและนำขยะกลับมาใช้ใหม่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และสัดส่วนของขยะรีไซเคิลลดลงในสถานที่กำจัดขยะไม่เกินร้อยละ 10 และด้วยเหตุผลนี้เองทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เกาะเต่า มีความจำเป็นต้องเข้ามาประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการขยะ เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการให้ความรู้ด้านวิชาการในการลด คัดแยก และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย แก่ประชาชน สถานประกอบการ และให้เห็นถึงความสำคัญและความเข้าใจ พร้อมทั้งปฏิบัติที่ถูกต้อง รมรณรงค์การจัดการขยะชุมชนเกาะเต่า ด้วยการลดและคัดแยกขยะที่ต้นทาง ด้วยขบวนการ 7Rs (refuse recycle reuse refill repair return reduce) แก้ไขปัญหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่มีจำกัด และการบริหารจัดการขยะสามารถจัดการได้ง่ายขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการก่อตัวและการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานเชิงความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบกระบวนการก่อตัวและการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ทำให้ทราบวิธีการดำเนินงานเชิงความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ทำให้ทราบปัญหา และอุปสรรคจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เนื้อหา

กระบวนการก่อตัวและการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กระบวนการก่อตัวของเครือข่ายความร่วมมือ

จากผลการวิจัยพบว่าความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ริเริ่มในการก่อตัวและประสานความร่วมมือ ได้แก่ เทศบาลตำบลเกาะเต่า เนื่องมาจากเล็งเห็นถึงจุดแข็งของเกาะเต่าว่าเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดและของประเทศ ประกอบกับที่ผ่านมามีความพยายามจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่พยายามจะเร่งแก้ไขปัญหามูลฝอยในการจัดการขยะที่มีจำนวนมาก

ทั้งนี้ กระบวนการในการก่อตัวเครือข่ายในยุคต้นมีลักษณะแบบไม่เป็นทางการ เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากนายกเทศมนตรีเล็งเห็นว่าไม่สามารถปล่อยผ่านปัญหาขยะได้อีกต่อไป เนื่องจากจะส่งผลให้เกิดปัญหาขยะล้นเกาะตามมา ก่อให้เกิดความตื่นตัวต่อชาวบ้าน จากนั้นจึงได้มีการพูดคุยกันระหว่างบริษัท ร้านค้า รีสอร์ท โดยนางรำลึก อัสวชิน นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวและเจ้าของรีสอร์ท เป็นผู้นำฝ่ายเอกชน ผนวกกับความตั้งใจของผู้นำชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้าน ที่มีการรวมตัวกันตั้งเป็นชมรมขึ้น ชื่อว่าชมรมรักษ์เกาะเต่า โดยชมรมรักษ์เกาะเต่ามีเป้าหมาย หลักคือดูแลทัศนียภาพของเกาะเต่า โดยมีผู้นำชุมชนเป็นสื่อกลางในการประสานงาน

เทศบาลตำบลเกาะเต่าโดยความร่วมมือของนายกเทศมนตรี เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล ซึ่งเริ่มต้นสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างเครือข่ายในการทำงาน โดยใช้วิธีการขอความร่วมมือ เริ่มจากการขอความร่วมมือจากบุคคลองค์กรหรือหน่วยงานราชการจากภายนอกให้เข้ามาเป็นเครือข่ายร่วมมือกันในการทำงาน

จะเห็นได้จากกิจกรรม Spotlight Kho Tao ที่จัดขึ้นในวันที่ 7-9 เมษายน พ.ศ. 2566 อันเกิดมาจากความร่วมมือกันของชมรมประมงพื้นบ้านเกาะเต่า เครือข่ายร้านค้าน้ำ ชมรมรักษ์เกาะเต่า สมาชิกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเต่า และผู้ประกอบการท่องเที่ยวเกาะเต่า โดยกิจกรรมอยู่ภายใต้การดูแลงานของเทศบาลตำบลเกาะเต่า มีกิจกรรมหลักในการกระตุ้นการตื่นรู้ต่อการจัดการขยะในพื้นที่ อาทิ กิจกรรม Sea Glass การประดิษฐ์เครื่องประดับจากขยะ ขวดและเศษแก้วหาทราย เพื่อเป็นของที่ระลึกกลับสู่ชายฝั่ง กิจกรรม Plas-Tao เป็นการรวบรวมขยะพลาสติกจากทั้งมหาสมุทรและบนเกาะ เปลี่ยนขยะพลาสติกเหล่านั้นเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายคือการลดปริมาณพลาสติกที่จะฟุ้งกลบ และป้องกันไม่ให้พลาสติกกลับเข้าสู่ชายฝั่งและท้องทะเล โดยผลิตภัณฑ์รีไซเคิลทั้งหมดเป็นผลิตภัณฑ์ทำมือบนพื้นเกาะเต่า

จากที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Bryson และคณะ (2006, pp. 45-46) ที่ได้ระบุถึงเหตุและปัจจัยโดยตรงที่ก่อให้เกิดการก่อตัวของเครือข่ายความร่วมมือ ว่าการมีองค์การนายหน้า (brokering organization) ที่มีพลังอำนาจหรือทุ่มเทความตั้งใจในประเด็นปัญหาดังกล่าว เพื่อให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นพ้องต้องกันในประเด็นปัญหานั้น หรือเป็นผู้ชี้แนะในการประชุม ซึ่งได้รับการยอมรับในฐานะเป็นผู้นำในการขยายขอบเขตในการดำเนินงานจากภาคส่วนต่างๆ สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดการก่อรูปความร่วมมือขึ้นมาได้ ซึ่งความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เทศบาลตำบลเกาะเต่า จึงมีลักษณะเป็นองค์การนายหน้าในการเอื้ออำนวยให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือขึ้นมา

กระบวนการสร้างความร่วมมือ

จากผลการวิจัยพบว่าการสร้างความร่วมมือมีวิธีการดำเนินงานในลักษณะของเครือข่าย กล่าวคือ มีการประสานงานร่วมกันทั้งในการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงานหรือการดำเนินงานภายใต้หน่วยงานที่ดูแล โดยเป้าหมายหลักที่สำคัญในการดำเนินงานร่วมกัน คือเพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อผลักดันให้เทศบาลตำบลเกาะเต่า เป็นต้นแบบในการจัดการขยะของชุมชนที่มีพื้นที่เป็นเกาะ

สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายในประเด็นที่ว่า การเข้าร่วมการเพื่อเป็นองค์การเครือข่าย แม้ว่าองค์การหรือส่วนงานนั้นจะมีเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน มีประโยชน์ร่วมกัน แต่ในขณะเดียวกันองค์การและหน่วยงานต่างๆเหล่านั้น ก็ยังคงมีความเป็นเอกเทศอยู่ เพราะการเข้ามาร่วมเครือข่ายเป็นการเข้าร่วมเพียงบางส่วนขององค์การเท่านั้น

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็ง โดยใช้ความร่วมมือ ทั้งนี้ก็เพื่อเอื้อประโยชน์ให้การดำเนินงานของเครือข่ายทั้งระบบ เนื่องจากแม้จะมีการร่วมการทำงานแบบเครือข่าย แต่หากแต่ละเครือข่ายไม่มีความร่วมมือ

ก็อาจจะทำให้เกิดการดำเนินงานที่ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ โดยเฉพาะในเวลาที่เกิดปัญหาหรือมีอุปสรรคในการดำเนินงาน

โดย Michale McGuire (2006, pp. 35-36) ได้พูดถึงโครงสร้างของเครือข่ายที่สอดคล้องกับกระบวนการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่า โครงสร้างเครือข่าย (network structure) มีการดำเนินงานที่เหนือกว่าภายในระดับองค์กร หรือเป็นการดำเนินงานระดับโครงสร้างที่เชื่อมโยงหน่วยงานและองค์กรต่างๆอย่างหลากหลาย โดยในโครงสร้างของเครือข่ายจะมีการตกลงเห็นพร้อมกัน อย่างแข่งขัน มีเป้าหมายที่ผสมผสานกันและแลกเปลี่ยนทรัพยากรกันในระยะยาว โดยที่โครงสร้างแบบเครือข่ายจะดำรงอยู่ในระยะยาว เพราะปัญหาที่มีอยู่ร่วมกันเป็นปัญหาที่ต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไข

วิธีการดำเนินงานเชิงความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลเกาะเต่าเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการเริ่มต้นในการสร้างข้อตกลงเบื้องต้น การเป็นผู้นำในการทำงานของโครงการ การสร้างความถูกต้องชอบธรรม การสร้างความไว้วางใจ การบริหารจัดการความขัดแย้ง และการวางแผนในการดำเนินงาน โดยเชิญฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือ โดยการดำเนินงานของเทศบาลตำบลเกาะเต่า มีลักษณะสำคัญที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการความร่วมมือตามแนวคิดของ Robert Agranoff & Michael McGuire (2003, pp. 65-85) คือ กระบวนการดำเนินงานในลักษณะของกิจกรรมความร่วมมือในลักษณะเป็นแนวตั้ง (vertical collaborative activities) ซึ่งประกอบไปด้วยการแสวงหาข้อมูลและการแสวงหาแนวทางการปรับเปลี่ยน

ปัญหาและอุปสรรค จากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการก่อตัวของเครือข่ายความร่วมมือ กระบวนการสร้างความร่วมมือ กระบวนการดำเนินงานของเครือข่าย พบว่ากระบวนการดำเนินงานของแต่ละเครือข่ายสามารถชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ รวมทั้งสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเครือข่ายว่า จะสามารถดำเนินงานไปได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยวิเคราะห์ตามความเป็นมาและวัตถุประสงค์หลักของความร่วมมือ สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. เป็นองค์การกลางในการทำหน้าที่ประสานความร่วมมือและระดมทรัพยากร ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย
2. ต้องการให้ทุกภาคส่วนรู้สึกถึงเห็นถึงความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น
3. ต้องการให้ชุมชนเป็นต้นแบบของการจัดการขยะอันจะนำมาซึ่งการเป็นที่รู้จักของชุมชนต่อไปในอนาคต
4. เป็นกลไกขับเคลื่อนสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ

เมื่อพิจารณาถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ และการดำเนินการความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปภาพรวมทั้งจาก ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้ดังนี้

ภาครัฐ : ถือว่าเป็นเครือข่ายสำคัญในการขับเคลื่อนให้การดำเนินการ เป็นไปอย่างเป็นระบบ เนื่องจากภาครัฐเป็นหน่วยงานที่ถือว่ามีความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โดยเฉพาะการต้องรับนโยบายมาจากผู้มีอำนาจ ทำให้การเกิดปัญหาในการประสานงานระหว่างเครือข่ายในภาคส่วนอื่นได้ ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ผ่านมามีภาครัฐถือว่าเป็นเครือข่ายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงาน ซึ่งในบางครั้งอาจส่งผลให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานลดลง อันเนื่องมาจากความล่าช้า รวมทั้งความไม่ต่อเนื่องในการทำงาน

ภาคเอกชน : ถือว่าเป็นเครือข่ายที่มีความพร้อมทั้งทางด้านเงินทุนและทรัพยากรอื่นๆ หากแต่ความไม่ต่อเนื่องในการทำงาน หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนอื่นๆ ถือเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการดำเนินงานเช่นกัน

ภาคประชาชน : ถือเป็นเครือข่ายที่มีการรวมตัวของประชาชนในพื้นที่ โดยอาศัยวัฒนธรรมชุมชน ความสนิทสนม เครือญาติ และกระบวนการทำงานร่วมกันของภาคีและกลุ่มต่างๆ การรวมตัวกันของเครือข่ายประชาชน เกิดจากการเรียนรู้ และการถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมกัน โดยเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติ ทั้งนี้การก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนอาจเกิดขึ้นเนื่องจากการส่งเสริมของภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องให้สังคมเกิดความเข้มแข็งอีกทั้งมีศักยภาพ ในการพัฒนาตนเองและชุมชน

ดังนั้น ในภาพรวมแล้วการจะให้เครือข่ายประสบความสำเร็จ ภาครัฐจึงควรที่จะเป็นแกนนำเข้าไปกระตุ้นให้ภาคเอกชน และภาคประชาชน เกิดความตระหนักในปัญหา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น รวมทั้งภาครัฐควรจะเป็นแกนนำในการจัดตั้งเครือข่ายภายในชุมชน เมื่อประชาชนรู้สึกถึงความสำคัญแล้วก็จะร่วมมือกันในการดำเนินการ เพื่อให้เป้าหมายที่วางไว้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งหลักการสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือ คือความร่วมมือจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ขณะเดียวกันก็ต้องเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ และมีการคัดเลือกผู้นำที่เหมาะสม

โดยวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือเครือข่ายในประเด็นต่างๆได้ดังนี้

1. การเป็นองค์การกลางในการทำหน้าที่ประสานงาน

ในภาพรวมพบว่าเทศบาลตำบลเกาะเต่ายังไม่สามารถทำให้ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นไปในลักษณะของความร่วมมือได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากความร่วมมือต้องเป็นการบูรณาการ ร่วมแรง ร่วมประสานงาน และแบ่งปันทรัพยากรต่างๆในการดำเนินงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเห็นพ้องยอมรับร่วมกัน แต่เครือข่ายความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังไม่มีลักษณะของการร่วมแรง ร่วมประสานงานอย่างเต็มที่ และการดำเนินงานในบางส่วนก็ไม่ได้มีการเห็นพ้องร่วมกัน ดังนั้นความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงันจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงมีลักษณะของการเป็นผู้ให้และผู้รับทรัพยากร (boner-recipient model) กล่าวคือเป็นการดำเนินกิจกรรมที่ยังต้องขอรับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงาน

อย่างไรก็ตาม แม้ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมจะยังไม่ไปถึงระดับความร่วมมือ กล่าวคือยังไม่สามารถรวบรวมบุคคลและองค์การที่เกี่ยวข้องได้อย่างเข้มแข็ง แต่ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Gray (Thomson&Perry, 2006, pp. 23) ที่กล่าวว่า การประสานงานและการร่วมปฏิบัติการ อาจจะเป็นช่วงเริ่มต้นของกระบวนการสร้างความร่วมมือต่อไปในอนาคต

2. ต้องการให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น

ผลจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ผ่านมามีสมาชิกของทุกเครือข่ายในพื้นที่รู้ ตื่นรู้ และตระหนักถึงปัญหาการจัดการขยะที่เกิดขึ้นมากขึ้น แม้ผลลัพธ์ของการดำเนินงานจะยังไม่ถึงระดับที่เรียกว่าประสบความสำเร็จมากนัก

3. ต้องการให้ชุมชนเป็นต้นแบบของการจัดการขยะ อันจะนำมาซึ่งการเป็นที่รู้จักของชุมชนต่อไปในอนาคต

ผลจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่งผลให้เกาะเต่ากลายเป็นที่รู้จัก แม้จะยังไม่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเป็นต้นแบบของการจัดการขยะตามที่ตั้งไว้

4. เป็นกลไกขับเคลื่อน สนับสนุน และเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ

การสนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็ง ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นับว่าเป็นเรื่องที่มีอยู่ เห็นได้จากการร่วมมือกันในการณรงค์ในกิจกรรมต่างๆ

สรุป ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี หากพิจารณาจากวัตถุประสงค์และการดำเนินงาน พบว่ายังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ได้ โดยการสร้างความร่วมมือที่เกิดขึ้น โดยรวมยังมีลักษณะเพียงแค่การประสานงาน (coordination) และการร่วมปฏิบัติการ (cooperation) โดยความร่วมมือยัง (collaboration) ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่มากนัก

ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่าย

จากการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรค ในความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย สามารถชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานได้ ดังนี้

1. ปัญหาจากทักษะในการทำงานและประสบการณ์ในการทำงานของบุคลากรในเครือข่าย
2. ปัญหาเรื่องความต่อเนื่องในการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ
3. ปัญหาจากงบประมาณในการดำเนินการ

ปัญหาจากวัตถุประสงค์ที่ไม่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

1. การดำเนินการเพื่อ สร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ควรจะประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการรวมตัวกับภาคเอกชนต่างๆ และภาคประชาชน เพื่อร่วมมือกันผลักดันและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

เช่น ข้อมูล งบประมาณ ค่าใช้จ่าย การประชาสัมพันธ์ การให้ความร่วมมือในการติดตามประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

2. ในการดำเนินงานควรสร้างความเข้าใจกับคนในชุมชน โดยใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น การใช้สื่อระหว่างบุคคล โดยการให้ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ของแต่ละเครือข่าย ได้เข้าไปพบปะพูดคุยกับคนในชุมชน รวมถึงการใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อให้คนในชุมชนและประชาชนทั่วไปได้รับรู้ทั่วกัน เกิดความเข้าใจร่วมกันและให้ความร่วมมือในที่สุด

3. หน่วยงานของเครือข่ายต่างๆ ควรมีการวางแผนในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยพิจารณาถึงความต้องการที่แท้จริงของสมาชิกในแต่ละเครือข่าย โดยอาจจะจัดทำแบบสอบถาม หรือสำรวจความต้องการของสมาชิกในแต่ละเครือข่าย เพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ทำให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการนั้นๆ อย่างจริงจัง และเกิดเป็นการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายที่มีการปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

4. ควรมีการจัดให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีต่างๆ ให้กับคนในชุมชน โดยเฉพาะเยาวชนและสมาชิกเครือข่ายที่ต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันผ่านระบบเทคโนโลยีต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น โดยมีการอบรมวิธีการใช้งาน จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวก และเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชนและสังคมได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2565). รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: วิชาการพิมพ์.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). สรุปรายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ. สืบค้นจาก https://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2020/7/2294_6143.pdf
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ซีค เซสมิเดีย.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน: โดยถือนุชนุชเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : สมาคมทอติกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา จัดพิมพ์.
- คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2557). การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย. สืบค้นจาก <https://www.mnre.go.th/attachment/iu/download.php?WP=qUlcNkt3pQuqZKqCGWOghJstqTgcWat3pQqgAKplGQsG2rDqYyc4Uux>.
- จิรนนท์ พุทธา. (2561). การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กร. ปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. วารสารเกษมบัณฑิต, 19(1), 31-44.
- ชนดล ทรงเดชธรรานันท์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ณัฐดนัย ใจดู. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณิชามัญช์ เอี่ยมแสงจันทร์. (2560). การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่น. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- ทรงศักดิ์ วัลย์ใจ. (2564). กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วมเทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ทิตย์ อาภากร (อบอุ่น). (2547). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).
- นฤมล นิราทร . (2543). การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- พงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี. (2562). ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรณิฉัย นิตโรจน์.(2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองเขตวังทองหลาง. ปริญญาโท ศศ.ม.(กฎหมายและการจัดการ).กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิต.
- พิริยุตม์ วรรณพฤกษ์. (2553). ตอบโงทย์สิ่งแวดล้อมท้องถิ่น : แนวทางการจัดการขยะและน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ.พี.

- ภัทรภร ศิลปะเจริญ. (2562). การจัดการขยะอันตรายจากชุมชน กรณีศึกษา เทศบาลนครนครปฐม. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธพงษ์ เข้าประมงค์. (2555). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอสรีราชาจังหวัดชลบุรี. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันชัย โกลละสุด. (2549). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: กรมโยธาธิการและผังเมือง. กระทรวงมหาดไทย.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. 2550. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างไรให้อยู่รอดและยั่งยืน : บทเรียนจากนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารสถาบันพระปกเกล้า 5(2): 60-71.
- สนธยา พลศรี. (2548) . เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สรินพร ไทรทอง. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของเสียอันตรายชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สวรรยา ธรรมอภิพล. (2560). ตำราการจัดการสิ่งปฏิกูลนครปฐม: ไทยอาร์ต พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- สมพันธ์ เตชะอธิก. (2537). ใฝ่ฝันเพื่อหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2565). สถานการณ์ขยะ. สืบค้นจาก <https://suratthani.mnre.go.th/>.
- Alter, Catherine, & Hage, Jerald. (1993). Organizations Working Together. California : Sage.
- Cohen , J.M. and Uphoff, N.T. (1981). Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University.
- Erwin, W. (1976). Participation Management: Conept Theory and Implementation. Atianta Ga: Georgia State University.
- O'Toole, Laurence J.& Kenneth J. Meier. (2004). Desperately Seeking Selznick: Cooptation and the Dark Side of Public Management in Networks. Public Administration Review, 64 (6), pp.681-693.
- Starkey P, (1997). The professional handbook of the donkey. Whittet Books, London.
- Robert Agranoff & Michael McGuire. (2001). Big Questions in Public Network Management Research. Journal of Public Administration Research and Theory.11 (3), pp. 295-326.
- Smith, Joanna & Priscilla Wohlstetter. (2006). Understanding the Different Faces of Partnering: A Typology of Public-Private Partnerships School. Leadership and Management. 26(3), pp.249-298.
- Stephen Goldsmith และ William D. Eggers (2004) Governing by Network: The New Shape of the Public Sector. Brookings Institution Press.